

כל שעה פרק שני פסחים

מב.

עין משפט נר מצוה

קפו א מיי פ"ה מהל' ערבין הלכה ו:
 קפו ב מיי פ"ה מהל' מנחם הלכה זו סגנו לאוין עט טור שו"ע א"ח סימן מטו סעיף ד:
 קפח א מיי שם הלכה יא טור שו"ע א"ח סימן טנה סעיף א:
 קפח ב מיי שם הלכה יב טו"ש עט טור שו"ע א"ח סימן מטו סעיף א:
 קצ א מיי שם טו"ש עט סעיף ב:
 קצא א מיי שם טו"ש עט סעיף ג:
 קצב א מיי שם טו"ש עט סעיף ד:
 א ה מיי פ"ד מהלכות מנחם הלכה ח סגנו לאוין עט טור שו"ע א"ח סימן מטו סעיף א:
 ב ט מיי פ"ה מהלכות מנחם הלכה ו:

רבי יהודה היא. לאמר לאו הבא מכלל לאמור לאו הוא: שרוע. הוא שאחת מענייניו גדולה ואחת קטנה וכן שאר אצרים: קטוע. שפרסותיו קטועות: נדבה תעשה אותו. למנו הקדישהו לנדק הצית ולגדר להעלות קרבן לא ירלה. וכתיב אותו אותו בעל מום אחת מתפס לקדושת נדק הצית ואין אחת מתפס תמימים הראויין למוצא לנדק הצית: וידבר ה' וגו'. בתחלת הפרשה כתיב: לא נאמר דברים. נוטריקון לאמר: לאו אמור. אמור להן שיש איסור לאו דברים והכא גבי פסח נמי כתיב בתחלת הפרשה ויאלמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: האיטורין. לשון שצירי שמשתבר הקרקע ויש בקעים שהמים נאספים ושוהין בתוכן ואין נבלעין ומחמיצין: הכי גרסינן הא דנפשי דקווא הא דלא נפשי דלא קווא. כשהן מרובות הן נקוות אל מקום אחד ואין נבלעות מהר ומחמיצות וכשהן מועטות לא קווא: שלנו. זלילה מפני שצמי ניסן המעיינות חמין שעדיין ימות הגשמים הן כדלמינן בני שהיה (לקמן ד:). צימות הגשמים חמה מהלכת ציפולו של רקיע לפיכך כל העולם זונן ומעיינות חמין הלכך מלינן צלילה ומלטינן: דרשה רב מהנה. ובלשון הקודש היו דורשין וכסבורין השומעין שמים שלו הוא אומר: דניסו. תרגום של לנוו דניסו: לא נתמה. לפי שחוס השמש מתחמה: ולא בחמי חמה. בחמי שהוחמו בחמה וכ"ש בחמי האור: הגרופים הם המולייר. דוד גדול של נחושת ותלוי על האור כל שעה ומחושט ענה ואפי' כשאין סם אור מים שצולו חמים או פושרין: גרופים. לשון שריים שממלין מנחושטו של שוליו: ואל פגזיה ידה מן הסגור. כלומר תהא עוסקת בצנא כל שעה: שמתעפפ נו. טמה פני החררה בחמי: שמתעפפ נו ידיה. דלותן שמתעפפת בהן מתחממות מחוס ידיה והעיסה: עברה ולשה. בחמין: לא נתקעו מותרות. ואע"ג דמתא אין לותתין הכא נמי ל"ש הואיל ואנו רואין שלא החמין שאין שם לא סימני שאור ולא סימני סידוק: מחיסא מחיסנהו. כולם אריגה אחת אריגתם משום שצדחא איסורא דרצנן תנא אס עבר מותר בצלילה בעינת למימר נמי בצולה: היכא דאיתמא. צהליא דלא קנסינן ליה איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר והלכך עברה ולשה בחמין קרובה למזיד היתה ואסור ולא דמי לנציקות של נכרים דלמינן (לפיל דף ט). מנלל אדם כריסו מהן דהכא צעין למינסה דעברה אדרצנן. מעשה אורג מתרגמין עובד ממי (שמות כח):

(א) תמורה ו: (ב) [שם] (ג) יומא כח: (ד) [שם] (ה) [שם] (ו) [שם] (ז) [שם] (ח) [שם] (ט) [שם] (י) [שם] (יא) [שם] (יב) [שם] (יג) [שם] (יד) [שם] (טו) [שם] (טז) [שם] (יז) [שם] (יח) [שם] (יט) [שם] (כ) [שם] (כא) [שם] (כב) [שם] (כג) [שם] (כד) [שם] (כה) [שם] (כו) [שם] (כז) [שם] (כח) [שם] (כט) [שם] (ל) [שם]

תורה אור השלם

1. וישרו ושה שרוע וקולט נדבה תעשה אתו ולקדר לא ירצה:
 2. וידבר ה' אל משה לאמר: ויקרא כב א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היכא דאיתמר וכו' דאמרן אדם: ממלא כריסו מהי: (ב) תוס' ד"ה ואלו וכו' מלשון עובדים דמשמע י"ב פירוש מנלל קאמר עברין עתה: (ג) בא"ד ונראה לר"ת דלאו עבדי פ"י (האולקין) מ"מ וי"ב פ"א האולקין: (ד) ד"ה ר' אלעזר וכו' היינו חמין נוקשה י"ב לפי זה מוסף ר"א לת"ר (נוקא עיקש) בעיניה ולר"א ח"ך נוקשה [ע"י מערבות] ולי הו' חמין דגן גמור ע"י מערבות [מטוק] ר"א דאפילו כחמי נשים [ללא] הו' חמיים לחילה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

(א) תוס' ד"ה לאמר למד על כל הפרשה שהיא צללו. י"ב ע"ן מנחות דף י"א בתוס' ד"ה ח"ך כהן וכו' ודוק:

לעזי רש"י

מישג"א מ-בניה. נסוב החלב.

מוסף תוספות

א. דומיא דהך ברייתא. ח"י ה"ך. ב. והיינו דוקא לאכילה דאכילה איירי קרא. ד. הואיל והו"י כ' תערובת. חוס' שאין על ג. ד. פ"י. ר"א מוסף אתיק אפילו נוקשה ע"י תערובת. ח"י. ה. והכשיתי נשים מפרש בגמרא שטופלות אותן בסולת. מוס' שאין.

לאמר לימד ע"כ כל הפרשה שהיא בלא"ה. נראה לר"י דהיינו דוקא בענין דברים דלית בהו לאו הבא מכלל עשה אצל שאר דברים לא:

הדרן עלך כל שעה

ואל"ו עוברין בפסח. פ"ה לעבור עליהן צבל יראה וצבל ימצא וגם ריב"א מדקדק מלשון עובדים דמשמע ו' עוברין מן העולם ואין נראה לר"ת דמשמע דכל הך מרבינן מכלל מחמת לא תאכלנו^א ואפילו צלילה לא הוה מחייב זיל לאו דרבייא קרא ומהיכי צמיח צל יראה וצל ימצא ונראה לר"ת דלאו עוברין ו' פ"י האולקין ועוברין היינו מעל השולקין דלאו בני מיכל נינהו אצל צל יראה ליכא:
 ר"י אייעור אומר אף תבשיטי נשיב. היינו ו' חמין נוקשה^א ואפילו הו' חמין דגן גמור על ידי מערבות מ"מ מדקאמר ח"ך משמע דמורה לת"ך וצגמרא אמר' דרבי אלעזר סבר נוקשה צעיניה צלא כלום^א לכך נראה דגרס רבי אלעזר צמד מייניהו או צממתי או צגמרא: הא

ימר זוטרא אמר מותר רב אשי אמר אסור אמר מר זוטרא מנא אמינא לה דתניא^א אין לותתין השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורים לא נתבקעו מותרין ורב אשי אמר^א אטו כולהו חודא^א מחיתא מחיתניהו היכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר:

הדרן עלך כל שעה

ואל"ו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומין האדומי וזיתום המצרי וזומן של צבעים ועמילין של טבחים וקולן של סופרים ר"א אומר אף תבשיטי נשים זה הכלל כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח^א הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת: ג' ת"ר שלשה דברים נאמרים בכותח הבבלי מטמטם את הלב ומסמא את העינים ומכחיש את הגוף מטמטם את הלב משום נסיוני דחלבא ומסמא את העינים משום מילחא ומכחיש את הגוף משום קומניא דאומא^א ת"ר ג' דברים מרכין הובל וכופפין את הקומה ונוטלין^א אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם אלו הן פת קיבור ושכר חדש וירק^א הו' ת"ר שלשה דברים ממעטין את הובל וזוקפין את הקומה ומאירין את העינים אלו הן פת נקיה בשר שמן ויין ישן פת נקיה דסמידא

לר' יהודה היא, דתניא ושרו ושה שרוע וקלט נדבה תעשה אותו, פירוש אותו שהוא בעל מום אה מתפסו נדבה לנדק הצית ויא אחת מתפס תמימים לנדק הצית אלא לגדר אחת מתפס תמימים, מכאן אמרו כל המתפס תמימים לנדק הצית עובר בעשה, בעשה בלא תעשה מנין, ת"ל וידבר ה' אל משה לאמר, לימד על הפרשה כולה שהיא בלא דברי ר' יהודה. א"ל ר' לבר קפרא, וידין אתה מוצא בזה הפסוק לאור, אמר ליה דכתיב לאמר, לא יומרו דברים, מכאן למדנו כל

רבי יהודה היא (ב) דתניא ישור ושה שרוע וקלוט נדבה תעשה אותו א אותו אתה מתפס לנדק הצית ויא אתה מתפס תמימים לנדק הצית מוכאן אמרו כל המתפס תמימים לנדק הצית עובר בעשה אין לי אלא בעשה בלא תעשה מנין ת"ל וידבר ה' אל משה לאמר לימד על כל הפרשה כולה שהיא בלא תעשה דברי רבי יהודה (ג) אמר לו רבי לבר קפרא מאי משמע אמר לו דכתיב לאמר לא נאמר דברים בי רב אמרי לאמר לאו אמור: כ"י תשמישו של נחתום וכו'; תני חדא שופכין במקום מדרון ואין שופכין במקום האישבורן ותניא איך שופכין במקום האישבורן לא קשיא הא דנפשי דקווא הא דלא נפשי דלא קווא אמר רב יהודה אשה לא תלוש אלא במים שלנו דרשה רב מתנה בפפוגיא למחר אייתו כולי עלמא הצביהו ואתו לגביה ואמרו ליה הב לן מיא אמר להו אנא יבביא דביתו אמרי (ד) דרש רבא דאשה לא תלוש בחמה ולא בחמי חמה ולא במים הגרופין מן המולייר ה' ולא תגביה ידה מן התנור עד שתגמור את כל הפת (ו' צריך)^א שני כלים אחד שמקטפת בו ואחד שמצננת בו את ידיה איבעיא להו עברה ולשה מהו ימר זוטרא אמר מותר רב אשי אמר אסור אמר מר זוטרא מנא אמינא לה דתניא^א אין לותתין השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורים לא נתבקעו מותרין ורב אשי אמר^א אטו כולהו חודא^א מחיתא מחיתניהו היכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר:

הדרן עלך כל שעה

ואל"ו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומין האדומי וזיתום המצרי וזומן של צבעים ועמילין של טבחים וקולן של סופרים ר"א אומר אף תבשיטי נשים זה הכלל כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח^א הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת: ג' ת"ר שלשה דברים נאמרים בכותח הבבלי מטמטם את הלב ומסמא את העינים ומכחיש את הגוף מטמטם את הלב משום נסיוני דחלבא ומסמא את העינים משום מילחא ומכחיש את הגוף משום קומניא דאומא^א ת"ר ג' דברים מרכין הובל וכופפין את הקומה ונוטלין^א אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם אלו הן פת קיבור ושכר חדש וירק^א הו' ת"ר שלשה דברים ממעטין את הובל וזוקפין את הקומה ומאירין את העינים אלו הן פת נקיה בשר שמן ויין ישן פת נקיה דסמידא

ואל"ו עוברין. עליהן צבל יראה וצבל ימצא. וכולהו מפרש להו צגמרא [ע"ז] זיתום וזומן וקולן ועמילין: סכשיטי נשים. צגמרא [שם] מפרש: מין דגן. חמשה מינין חיתין ושעורין וכומין ושזולת שועל ושיפון: ואין כהן כרם. אס אכלן אצל לאו ש באכילתן. וצגמרא [מג]. יליף לה כולה: ג' מטמטם. לשון סתימה: מסמא אס העינים משום מילחא. מלח סדומית יש שמסמא את העינים כשנוגע צמלח וחוזר ונוגע צעין: נסיוני דחלבא. מישג"א: קומניא דאומא. עיפושא פת שמתעפפ לאחר זמן בתוך הכותח: וכופפין אס הקומה. כלומר מתשיץ כוחו: יק ח"י. כגון כרישין וצללים וחורין כשאוכל מהן דרשה תמיד:

הימיר ממה שכתוב ואפילו עשה עובר בלאו שהרי המיר. כבי רב אמרין כו פירושו, לאמר לא אמר, כלומר על כל מצוה שבתורה גזר עליהן בלאו. מי תשמישו של נחתום ישכרו, מפני שהן [נקיין] [נקיין] ומחמיצין פירווי העיסה הגדירים מן המים שנשתמש בהן, כמו שרודין אותם נקיין ומחמי. ואוקימנא אי נפשי דקו וקימין נשפכין במקום מדרון, ואי לא נפשי אלא נבלעין במקומן שופכין אפילו במקום האישבורן. אמר רב יהודה. אין לשין אלא במים שהאובין מאתמול ולנו בליה, דאינון מיא בייתי וצנטצו הרבה. דרש רבא אי לשין בחמה ולא בחמין ולא אפילו במים שהוחמו בחמה ולא במים גרופין. ויש אומרים גרופין כדכתיב כן קישון גרפם. כלומר משוכין לשעה. ולא תגביה יד מן התנור, כלומר לא תניח הפת מוטל ועתוסק דבר אחר עד שתדריק ועד שתגמור את הפת בתנור. ויש אומרים לא תגביה ידה עד שתדריקין בתנור. וצריכה שני כלים במים, אחת שמקטפת בו הפת בתוך התנור. ואחת שמצננת ידיה. עברה ולשה בחמין או במים גרופין או בלאו כלן ממי, ומשט רב אשי אס עברה ולשה אסור וקימא לן כותיה. הדרן עלך כל שעה

מוסף רש"י

כל המתפס תמימים לנדק הצית עובר בעשה. אהלי עשה דלמינן ויא אחת מקדים מכלל עשה דהיינו לאו הבא מכלל עשה ועשה הוא (תמורה ד:). לא נאמר דבריהם צהיה: כלומר צהיה פקשה (שם). לאו אמור. כלומר הכי אמר הק"כ לאו אמור להם לשראל, דלאו אילכ היל, דלי עברי אשך פקשה עברין צלאו (שם). שופכין במקום מדרון. שהיא מקום גבוה ומשופט ששופכין אליהם נקיין (תמורה ח"א ט"ו פג). לא תלוש. כספס יומא (כח). חדא מחיתא מחיתניהו. וכו' צהיהג אחת ארנסת לבלע, לשון עובד ממי (שמות לט כב): מעשה אורג דמיקון דבר קרי לו אינטי אריגה, שמלר את דבריו (תולין תח).

רבינו הגנאל

לר' יהודה היא, דתניא ושרו ושה שרוע וקלט נדבה תעשה אותו, פירוש אותו שהוא בעל מום אה מתפסו נדבה לנדק הצית ויא אחת מתפס תמימים לנדק הצית אלא לגדר אחת מתפס תמימים, מכאן אמרו כל המתפס תמימים לנדק הצית עובר בעשה, בעשה בלא תעשה מנין, ת"ל וידבר ה' אל משה לאמר, לימד על הפרשה כולה שהיא בלא דברי ר' יהודה. א"ל ר' לבר קפרא, וידין אתה מוצא בזה הפסוק לאור, אמר ליה דכתיב לאמר, לא יומרו דברים, מכאן למדנו כל

הדרן עלך כל שעה